

PROGRAMA DE REFORÇ PER A L'ALUMNAT QUE, ESCOLARITZAT EN ESO, ROMAN UN CURS ADDICIONAL EN EL MATEIX CURS

---

1. INTRODUCCIÓ

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, estableix, entre els seus principis fonamentals, que tots els ciutadans han de rebre una educació i una formació de qualitat, especialment en l'educació bàsica, per a la qual cosa s'haurà de garantir una igualtat efectiva d'oportunitats, per mitjà dels suports necessaris, tant per a l'alumnat que ho requerisca com per als centres en què estiguen escolaritzats.

Per a desenrotllar estos principis, el Ministeri d'Educació i Ciència i la Conselleria d'Educació de la Comunitat Valenciana han subscrit un conveni de col·laboració per a recolzar les actuacions d'esta Comunitat en relació amb la millora de l'èxit escolar.

L'Orde de 14 de desembre del 2007, de la Conselleria d'Educació, sobre avaluació en Educació Secundària Obligatoria, estableix que la permanència d'un any més en el mateix curs és una mesura d'atenció a la diversitat perquè l'alumnat puga superar les dificultats d'aprenentatge cursant el currículum ordinari, d'acord amb un pla específic personalitzat.

D'altra banda, conegudes les dificultats de progrés de l'alumnat que roman un any addicional en el mateix curs i els reforços complementaris que des dels departaments didàctics s'han de dur a terme, fa falta d'un programa específic que atenga la intervenció individualitzada amb este alumnat a fi que puguen millorar les seues taxes d'èxit acadèmic i els permeta l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària.

PROGRAMA DE REFUERZO PARA EL ALUMNADO QUE, ESCOLARIZADO EN ESO, PERMANECE UN CURSO ADICIONAL EN EL MISMO CURSO

---

1. INTRODUCCIÓN

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación establece, entre sus principios fundamentales, que todos los ciudadanos deben recibir una educación y una formación de calidad, especialmente en la educación básica, para lo cual se deberá garantizar una igualdad efectiva de oportunidades, mediante los apoyos necesarios, tanto para el alumnado que lo requiera como para los centros en los que estén escolarizados.

Para desarrollar estos principios el Ministerio de Educación y Ciencia y la Conselleria d'Educació de la Comunitat Valenciana han suscrito un convenio de colaboración para apoyar las actuaciones de esta Comunitat en relación con la mejora del éxito escolar.

La Orden de 14 de diciembre de 2007, de la Conselleria de Educación, sobre Evaluación en Educación Secundaria Obligatoria, establece que la permanencia de un año más en el mismo curso es una medida de atención a la diversidad para que el alumnado pueda superar las dificultades de aprendizaje cursando el currículo ordinario, de acuerdo con un plan específico personalizado.

Por otra parte, conocidas las dificultades de progreso del alumnado que permanece un año adicional en el mismo curso y los reforzos complementarios que desde los departamentos didácticos se deben llevar a cabo, se precisa de un programa específico que atienda la intervención individualizada con este alumnado con el fin de que puedan mejorar sus tasas de éxito académico y les permita la obtención del título de graduado en educación secundaria.

2. DEFINICIÓ DEL PROGRAMA

Este programa de reforç pretén incidir en la prevenció i intervenció sobre les causes del fracàs escolar i actuar en la detecció i reconducció de les trajectòries dels alumnes que romanen un any més en el curs i que suposen un alt risc per a convertir-se en alumnes sense expectatives d'èxit escolar.

El programa de reforç per a l'alumnat que roman un any addicional en el mateix curs ha de partir d'un enfocament integrador que proporcione a l'alumne possibilitats per a adquirir no sols les capacitats bàsiques, sinó que reforce l'adquisició dels continguts, així com potencie l'aprenentatge dels procediments i fomenti les estratègies per a aprendre a aprendre.

3. DESTINATARIS

El programa està destinat a aquells alumnes de 1r o 2n d'ESO, escolaritzats en centres mantinguts amb fons públics, que romanen un any més en el mateix curs i que, a més, reunisquen alguna de les condicions següents:

- Dificultats en l'adquisició dels continguts bàsics referits a les àrees instrumentals.
- Deficiències en l'adquisició d'hàbits d'organització, estratègies d'aprenentatge i constància en el treball.
- Alumnes amb dificultats d'aprenentatge la família dels quals no puga prestar-los suport suficient en l'activitat escolar.

No és objecte d'este programa l'alumnat amb necessitats educatives específiques, degudament dictaminades, les necessitats del qual han de ser ateses pels professionals especialistes.

2. DEFINICIÓN DEL PROGRAMA

Este programa de refuerzo pretende incidir en la prevención e intervención sobre las causas del fracaso escolar y actuar en la detección y reconducción de las trayectorias de los alumnos que permanecen un año más en el curso y que suponen un alto riesgo para convertirse en alumnos sin expectativas de éxito escolar.

El programa de refuerzo para el alumnado que permanece un año adicional en el mismo curso, ha de partir de un enfoque integrador que proporcione al alumno posibilidades para adquirir no sólo las capacidades básicas, sino reforzar la adquisición de los contenidos, así como potenciar el aprendizaje de los procedimientos y fomentar las estrategias para aprender a aprender.

3. DESTINATARIOS

El programa está destinado a aquellos alumnos y alumnas de 1º o 2º de ESO, escolarizados en centros mantenidos con fondos públicos, que permanecen un año más en el mismo curso y que, además, reúnan alguna de las siguientes condiciones:

- Dificultades en la adquisición de los contenidos básicos referidos a las áreas instrumentales.
- Deficiencias en la adquisición de hábitos de organización, estrategias de aprendizaje y constancia en el trabajo.
- Alumnado con dificultades de aprendizaje cuyas familias no pueden prestarle apoyo suficiente en la actividad escolar.

No será objeto de este programa el alumnado con necesidades educativas específicas, debidamente dictaminadas, cuyas necesidades han de ser atendidas por los profesionales especialistas.

4. OBJECTIUS DEL PROGRAMA

1. Millorar els índexs d'èxit escolar dels alumnes que romanen un any més en primer o segon d'ESO, incrementant la dedicació en aquelles àrees deficitàries en què tenen dificultats per tal d'obtenir resultats d'acord amb les seues capacitats.
2. Concretar un ventall més ampli de mesures d'atenció a la diversitat de caràcter ordinari i flexible que permeta atendre les necessitats detectades.
3. Millorar les perspectives escolars de l'alumnat repetidor de primer o segon d'ESO, de manera que li permeta abordar amb majors garanties d'èxit els aprenentatges necessaris per a l'adquisició de les competències bàsiques i que li possibiliti finalment l'obtenció del Graduat en Secundària.
4. Pal·liar els factors generadors de desigualtat i garantir l'atenció als col·lectius més vulnerables per tal de millorar la seua formació i previndre els riscos d'exclusió social.
5. Facilitar l'adquisició d'hàbits d'organització i constància en el treball i afavorir actituds d'aprenentatge que els permeten progressar en la seua evolució personal i millorar la seua integració escolar.
6. Facilitar als centres d'Educació Secundària la possibilitat d'abordar

4. OBJETIVOS DEL PROGRAMA

1. Mejorar los índices de éxito escolar de los alumnos que permanecen un año más en primero o segundo de la ESO, incrementando la dedicación en aquellas áreas deficitarias en las que tienen dificultades para obtener resultados de acuerdo con sus capacidades.
2. Concretar un abanico más amplio de medidas de atención a la diversidad de carácter ordinario y flexible que permita atender las necesidades detectadas.
3. Mejorar las perspectivas escolares del alumnado repetidor de primero o segundo de ESO, de modo que le permita abordar con mayores garantías de éxito los aprendizajes necesarios para la adquisición de las competencias básicas y que le posibilite finalmente la obtención del graduado en secundaria.
4. Paliar los factores generadores de desigualdad y garantizar la atención a los colectivos más vulnerables a fin de mejorar su formación y prevenir los riesgos de exclusión social.
5. Facilitar la adquisición de hábitos de organización y constancia en el trabajo y favorecer actitudes de aprendizaje que les permitan progresar en su desarrollo personal y mejorar su integración escolar.
6. Facilitar a los centros de educación secundaria la posibilidad de abordar formas organizativas

formes organitzatives distintes que possibiliten una atenció més individualitzada, de manera que garantiscuen una millora de les taxes d'èxit escolar del centre.

7. Reforçar la cohesió dels equips docents i les actuacions dels departaments didàctics amb l'assessorament del departament d'orientació.
8. Afavorir l'elaboració de recursos materials variats que recolzen i enriqueixen el rendiment d'estos alumnes, que ajuden al professorat i que contribuïsquen a aconseguir major implicació i col·laboració de les famílies.

5. DURACIÓ

La duració serà d'un curs acadèmic en cada un dels nivells. Els alumnes s'hi han d'incorporar a principi de curs en funció de les seues necessitats, després de la proposta realitzada pel professor tutor i l'equip docent amb la supervisió del departament d'orientació i la preceptiva comunicació als pares.

Les hores d'atenció a l'alumnat estaran determinades per les necessitats específiques de cada un, d'oscil·laran en funció de la proposta formulada. En cap cas s'ha de superar un màxim de tres àrees per alumne.

S'ha de tendir a la major homogeneïtat possible en la constitució dels grups i procurar una intervenció integral.

A proposta del professor tutor, oït l'equip educatiu responsable i el departament d'orientació, l'alumne amb evolució favorable podrà abandonar el programa abans de la finalització del curs.

distintas que possibiliten una atenció més individualizada, de forma que garanticen una mejora de las tasas de éxito escolar del centro.

7. Reforzar la cohesión de los equipos docentes y las actuaciones de los departamentos didácticos con el asesoramiento del Departamento de Orientación.
8. Favorecer la elaboración de recursos materiales variados que apoyen y enriquezcan el rendimiento de estos alumnos, que ayuden al profesorado y que contribuyan a conseguir mayor implicación y colaboración de las familias.

5. DURACIÓN

La duración será de un curso académico en cada uno de los niveles. Los alumnos se incorporarán al mismo a principio de curso en función de sus necesidades, tras la propuesta conjunta realizada por el profesor tutor y el equipo docente con la supervisión del Departamento de Orientación y la preceptiva comunicación a los padres.

Las horas de atención al alumnado vendrán determinadas por las necesidades específicas de cada uno, y oscilarán en función de la propuesta formulada. En ningún caso se superará un máximo de tres áreas por alumno.

Se tenderá a la mayor homogeneidad posible en la constitución de los grupos procurando una intervención integral en los mismos.

A propuesta del profesor tutor, oído el equipo educativo responsable y el Departamento de Orientación, el alumno con evolución favorable podrá abandonar el programa antes de la finalización del curso.

La sol·licitud dels centres que desitgen participar en el programa serà autoritzada per la Direcció General d'Ordenació i Centres, a proposta de la Inspecció Educativa. La dita autorització tindrà efectes d'un curs acadèmic. Per al curs 2009-10, esta demanda s'ha vinculat a la sol·licitud de programes de compensació educativa (Resolució de 16 d'abril del 2009), encara que es proposa un possible model de sol·licitud independent que figura com a Annex I d'este treball. La continuïtat del mateix en cursos successius serà autoritzada per la mateixa Direcció General, igualment a proposta de la Inspecció Educativa, que realitzarà el seguiment i valoració del programa.

6. ORGANITZACIÓ

Els centres han de definir, en virtut de la seua autonomia pedagògica, l'organització del present programa en funció de les seues possibilitats, tenint en compte les necessitats i els recursos personals i materials de què disposen, establint de manera flexible les mesures organitzatives que els siguen possibles.

La sol·licitud de participació comptarà amb l'aprovació del claustre i del consell escolar del centre.

7. RECURSOS: PROFESSORAT

Donat el caràcter multidisciplinari del programa i la importància de treballar-ne els objectius, el professorat que l'impartisca ha de ser preferentment del primer cicle d'ESO, si és possible amb experiència docent en l'etapa anterior i amb destinació definitiva en el centre. La seua adscripció ha de ser voluntària. La dita adscripció ha d'anar reflectida en la sol·licitud de participació en el programa.

La solicitud de los centros que deseen participar en el programa será autorizada por la Dirección General de Ordenación y Centros, a propuesta de la Inspección Educativa. Dicha autorización tendrá efectos de un curso académico. Para el curso 2009-10, esta demanda se ha vinculado a la solicitud de programas de compensación educativa (Resolución de 16 de abril de 2009), aunque se propone un posible modelo de solicitud independiente que figura como Anexo I de este trabajo. La continuidad del mismo en cursos sucesivos será autorizada por la misma Dirección General, igualmente a propuesta de la Inspección Educativa, que realizará el seguimiento y valoración del programa.

6. ORGANIZACIÓN

Los centros definirán, en virtud de su autonomía pedagógica, la organización del presente programa en función de sus posibilidades, teniendo en cuenta las necesidades y los recursos personales y materiales de que disponen, estableciendo de forma flexible las medidas organizativas que les sean posibles.

La solicitud de participación contará con la aprobación del Claustro y del Consejo Escolar del centro.

7. RECURSOS: PROFESORADO

Dado el carácter multidisciplinar del programa y la importancia de trabajar los objetivos del mismo, el profesorado que lo imparta será preferentemente del primer ciclo de ESO, a ser posible con experiencia docente en la etapa anterior y con destino definitivo en el centro. Su adscripción será voluntaria. Dicha adscripción vendrá reflejada en la solicitud de participación en el programa.

Per cada grup de reforç que es constituïska, el desenrotllament del programa requereix un professor per a l'àmbit lingüístic i un altre per a l'àmbit científic.

Els professors responsables del programa han de contribuir a la millora de les competències bàsiques, reforçant en els alumnes els aprenentatges no assolits en classe, i a la revisió dels continguts no assimilats suficientment.

Així mateix, han de dur a terme funcions de guia i orientació, proporcionant materials adequats, resolent dubtes, cooperant en el desenrotllament d'actituds i hàbits d'organització del temps i planificació del treball.

Han d'elaborar el pla individualitzat (annex II) per a l'alumnat destinatari del programa, amb la col·laboració del professor tutor i/o professor d'àrea i amb l'assessorament de l'equip d'orientació, partint de les deficiències expressades en els informes de cada àrea.

La coordinació i col·laboració entre els professors de matèria del grup de referència i els professors del grup de reforç ha de ser contínua i imprescindible. Esta coordinació i col·laboració permetrà avaluar el progrés de l'alumne i els coneixements curriculars.

Els centres acollits al programa han de nomenar un professor coordinador, d'entre els que hi participen, que tindrà les funcions següents:

- Responsabilitzar-se directament del programa, amb la supervisió del cap d'estudis.
- Actuar d'enllaç entre tutors, professors d'àrea i professors del programa.
- Garantir la integració del programa en el funcionament del centre i en el Pla d'Atenció a la Diversitat.

Por cada grupo de refuerzo que se constituya, el desarrollo del programa requerirá un profesor para el ámbito lingüístico y otro para el ámbito científico.

Los profesores responsables del programa contribuirán a la mejora de las competencias básicas, reforzando en los alumnos los aprendizajes no alcanzados en clase, y a la revisión de los contenidos no suficientemente asimilados.

Llevarán a cabo funciones de guía y orientación, proporcionando materiales adecuados, resolviendo dudas, cooperando en el desarrollo de actitudes y hábitos de organización del tiempo y planificación del trabajo.

Elaborarán el plan individualizado (Anexo II) para el alumnado destinatario del programa, con la colaboración del profesor tutor y/o profesor de área y con el asesoramiento del equipo de orientación, partiendo de las deficiencias expresadas en los informes de cada área.

La coordinación y colaboración entre los profesores de materia del grupo de referencia y los profesores del grupo de refuerzo será continua e imprescindible. Esta coordinación y colaboración permitirá evaluar el progreso del alumno y los conocimientos curriculares.

Los centros acogidos al programa nombrarán un profesor coordinador, de entre los que participen en el mismo, que tendrá las siguientes funciones:

- Responsabilizarse directamente del programa, bajo la supervisión del jefe de estudios.
- Actuar de enlace entre tutores, profesores de área y profesores del programa.
- Garantizar la integración del programa en el funcionamiento del centro y en el Plan de Atención a la Diversidad.

8. ORIENTACIONS GENERALS DE FUNCIONAMENT

Primer

Després de l'avaluació de setembre, cada equip docent de 1r i 2n d'ESO ha d'elaborar la relació dels alumnes que poden formar part d'este programa de reforç tenint en compte les propostes de suport expressades en l'informe d'avaluació.

Segon

El professor coordinador del programa dirigirà l'elaboració del pla individualitzat de l'alumne (annex II), en què cada professor del programa de reforç ha d'adjuntar la seua programació específica. Per a la confecció del pla individualitzat s'ha de partir de l'informe elaborat pel tutor el curs anterior (article 3, punt 9, de l'Orde d'Avaluació en Educació Secundària Obligatòria).

Tercer

En l'avaluació inicial, el tutor informarà l'equip docent del pla individualitzat de cada alumne atés en el programa.

Quart

En les diferents sessions d'avaluació s'ha de realitzar el seguiment de l'alumnat del programa i es podrà adoptar en qualsevol d'estes alguna de les decisions següents:

- Incorporació definitiva a l'aula ordinària.
- Reducció o ampliació de les hores d'assistència.
- Canvi d'itinerari formatiu, si és procedent.

Quint

En finalitzar el curs acadèmic, cada equip docent ha de realitzar la valoració dels resultats aconseguits i elaborarà el corresponent informe-memòria amb l'assessorament del departament d'orientació (annex III).

8. ORIENTACIONES GENERALES DE FUNCIONAMIENTO

Primero

Tras la evaluación de septiembre, cada equipo docente de 1º y 2º de ESO elaborará la relación de los alumnos que pueden formar parte de este programa de refuerzo teniendo en cuenta las propuestas de apoyo expresadas en el informe de evaluación.

Segundo

El profesor coordinador del programa dirigirá la elaboración del Plan Individualizado del alumno (Anexo II), en el que cada profesor del programa de refuerzo adjuntará su programación específica. Para la confección del plan individualizado se partirá del informe elaborado por el tutor el curso anterior (artículo 3 punto 9 de la Orden de Evaluación en Educación Secundaria Obligatoria).

Tercero

En la evaluación inicial, el tutor informará al equipo docente del Plan Individualizado de cada alumno atendido en el programa.

Cuarto

En las diferentes sesiones de evaluación se realizará el seguimiento del alumnado del programa y se podrá adoptar en cualquiera de ellas alguna de las siguientes decisiones:

- Incorporación definitiva al aula ordinaria.
- Reducción o ampliación de las horas de asistencia.
- Cambio de itinerario formativo si procede.

Quinto

Al finalizar el curso académico, cada equipo docente realizará la valoración de los resultados alcanzados y elaborará el correspondiente informe-memoria con el asesoramiento del Departamento de Orientación (Anexo III).

9. ESTRUCTURA CURRICULAR I ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES

Estructura curricular del programa
El Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Valenciana és el referent curricular d'este programa, degudament adaptat als interessos, necessitats i capacitats dels alumnes inclosos en el programa en cada un dels nivells.

Orientacions metodològiques:

Els continguts s'han de seqüenciar tenint en compte el pla individualitzat de l'alumne que s'incorpora al programa.

El caràcter d'este programa de reforç i la seua finalitat fan recomanable que el principal objectiu siga potenciar les competències bàsiques, així com introduir hàbits d'organització del treball i d'estudi de manera que es reforce l'autonomia de l'alumnat.

10. SEGUIMENT

La Inspecció Educativa, en col·laboració amb la Direcció General d'Ordenació i Centres, serà l'encarregada de realitzar el seguiment dels programes autoritzats a què fa referència este programa, per a valorar els seus resultats. Per a això comptarà amb la col·laboració dels propis centres educatius.

La Conselleria d'Educació, a través del Servei de Formació del Professorat i dels CEFIRE, assessorarà i organitzarà totes les activitats formatives que considere oportunes per al desenrotllament d'este programa, i facilitarà l'intercanvi d'experiències en estes pràctiques.

ANNEX I. Model de SOL·LICITUD

ANNEX II. Model orientatiu del PLA

9. ESTRUCTURA CURRICULAR Y ORIENTACIONES METODOLÓGICAS

Estructura curricular del programa
El Decreto 112/2007 de 20 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria en la Comunidad Valenciana será el referente curricular de este programa, debidamente adaptado a los intereses, necesidades y capacidades de los alumnos incluidos en el mismo en cada uno de los niveles.

Orientaciones metodológicas:

Los contenidos se deben secuenciar teniendo en cuenta el Plan Individualizado del alumno que se incorpora al programa.

El carácter de este programa de refuerzo y su finalidad hacen recomendable que el principal objetivo sea el de potenciar las competencias básicas, así como el de introducir hábitos de organización del trabajo y de estudio de modo que se refuerce la autonomía del alumnado.

10. SEGUIMIENTO

La Inspección Educativa, en colaboración con la Dirección General de Ordenación y Centros, será la encargada de realizar el seguimiento de los programas autorizados a que hace referencia este programa, para valorar sus resultados. Para ello contará con la colaboración de los propios centros educativos.

La Consellería de Educación a través del Servicio de Formación del Profesorado y de los CEFIREs, asesorará y organizará cuantas actividades formativas considere oportunas para el desarrollo de este programa, y facilitará el intercambio de experiencias en estas prácticas.

ANEXO I.- Modelo de SOLICITUD

ANEXO II.- Modelo orientativo del PLAN

INDIVIDUALITZAT de l'alumne.

ANNEX III. Guió de memòria del programa

INDIVIDUALIZADO del alumno.

ANEXO III.- Guión de memoria del programa